

Proiect: CNCSIS PN-III-P4-PCE-2021-0282, contract nr. 47/2022

”Quasi Quantum Groups and Monoidal Categories”

Director: D. Bulacu

RAPORT ȘTIINȚIFIC, NOIEMBRIE 2022

Cercetarea pe teme propuse în proiect s-a concretizat în următoarele 6 lucrări, dintre care 3 sunt trimise spre publicare la reviste cu factor de impact ridicat (din zona Q2) iar 3 sunt în stadiu avansat de finalizare.

[1] D. Bulacu, B. Torrecillas, 1-Homology for coalgebras in Yetter-Drinfeld categories, trimis spre publicare.

[2] D. Bulacu, D. Popescu, B. Torrecillas, Double wreath quasi-Hopf algebras, în stadiu avansat de elaborare.

[3] S. Dăscălescu, C. Năstăsescu, L. Năstăsescu, Graded Frobenius rings, trimis spre publicare.

[4] M. Joița, Finsler locally C^* -modules, în stadiu avansat de elaborare.

[5] L. Liu, A. Makhlouf, C. Menini, F. Panaite, BiHom-NS-algebras, twisted Rota-Baxter operators and generalized Nijenhuis operators, trimis spre publicare.

[6] A. Makhlouf, D. Ștefan, Deformations of algebraic structures in monoidal categories, în curs de finalizare.

I. Descrierea științifică cu punerea în evidență a rezultatelor etapei anuale și gradul de realizare a obiectivelor

Prin fiecare • de mai jos punem în evidență rezultatele obținute în cadrul uneia dintre cele trei activități considerate în prima etapă (anul 2022) a proiectului.

• Rezultatele obținute în lucrarea [1] sunt în strânsă legătură cu **obiectivele activității 1.1** din planul de realizare a proiectului pe anul 2022. Pe scurt, cu definirea și studierea 1-ciclurilor pentru un grup quasi-cuantic și legătura acestora cu grupurile quasi-cuantice ce admit o proiecție slabă (la nivel de coalgebră). Acest articol face ca obiectivele asumate la activitatea 1.1 să fie realizate în procent de 100%. Mai jos prezentăm conținutul științific al lucrării [1].

O primă problemă pe care o rezolvăm în [1], fundamentală de altfel, este definirea unui 1-ciclu pe C cu coeficienți în H . Dificultatea acestei probleme constă în faptul că noțiunea de comodul coalgebră peste H nu are sens, fapt ce face imposibil de definit un 1-ciclu într-o categorie de coreprezentări ale unui grup quasi-cuantic (așa cum se definește în cazul cuantic). Pentru a depăși această problemă, am înlocuit categoria de coreprezentări cu una de module Yetter-Drinfeld peste H , deci în loc de comodul coalgebre am considerat Yetter-Drinfeld coalgebre (YD-coalgebre pe scurt). Dar, chiar și așa, a trebuit să găsim o cale naturală care să permită definirea noțiunii de 1-ciclu. Privind la cazul cuantic, 1-ciclurile apar în descrierea grupului de endomorfisme al unei coalgebre (în categoria de H -bimodule) de tip produs încrucișat, $C \bowtie H$. Studiind cazul quasi-cuantic, am ajuns la următorul rezultat.

Propoziția 0.1. Fie H un grup quasi-cuantic și C, C' două YD-coalgebre. A da un morfism de coalgebre $F : C \rtimes H \rightarrow C' \rtimes H$ în categoria de H -bimodule ${}_H\mathcal{M}_H$ este echivalent cu a da două aplicații liniare $\Omega : C \rightarrow C'$ și $\zeta : C \rightarrow H$ astfel încât Ω este morfism de coalgebre în ${}_H\mathcal{M}$, ζ satisface

$$(0.1) \quad \zeta(h_1 \cdot c)h_2 = h\zeta(c), \quad \varepsilon\zeta = \varepsilon_C,$$

$$(0.2) \quad \Delta(\zeta(c)) = \zeta(y^1 X^1 \cdot c_1)y^2 Y^1(x^1 X^2 \cdot c_2)_{[-1]}x^2 X_1^3 \otimes \zeta(y_1^3 Y^2 \cdot (x^1 X^2 \cdot c_2)_{[0]})y_2^3 Y^3 x^3 X_2^3,$$

pentru orice $c \in C$, $h \in H$, și următoarele relații de compatibilitate au loc ($\forall c \in C$):

$$(0.3) \quad \zeta(y^1 X^1 \cdot c_1)y^2(X^2 \cdot c_2)_{[-1]}X^3 \otimes \Omega(y^3 \cdot (X^2 \cdot c_2)_{[0]}) = \Omega(X^1 \cdot c_1)_{[-1]}\zeta(X^2 \cdot c_2)X^3 \otimes \Omega(X^1 \cdot c_1)_{[0]}.$$

Astfel, în cazul quasi-cuantic, am introdus următoarea noțiune.

Definiția 0.2. Pentru C o YD-coalgebră, un 1-ciclu alternativ cu coeficienți în H este o aplicație liniară $\zeta : C \rightarrow H$ ce satisface (0.1-0.2). Spațiul 1-ciclurilor alternative pe C cu coeficienți în H se notează cu $AZ_H^1(C, H)$.

Am adăugat "alternativ" în definiție fiindcă, în cazul quasi-cuantic, condiția (0.1) nu este echivalentă cu H -liniaritatea lui ζ de la C la H_0 , spațiul H privit ca H -modul via acțiunea sa adjunctă la stânga; acest tip de liniaritate este esențial în ceea ce privește inversabilitatea (în convoluție) a unui 1-ciclu. Din acest motiv, am deformat un 1-ciclu ζ printr-un element special $p_R = p^1 \otimes p^2$ din $H \otimes H$ pentru a obține o aplicație liniară $\bar{\zeta} : C \rightarrow H_0$. Mai mult, am arătat că $\zeta \mapsto \bar{\zeta}$ este o corespondență bijectivă. Astfel,

Definiția 0.3. Pentru C o coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$, un 1-ciclu pe C cu coeficienți în H este un morfism $\bar{\zeta} : C \rightarrow H_0$ în ${}_H\mathcal{M}$ ce satisface $\varepsilon\bar{\zeta} = \varepsilon_C$ și

$$(0.4) \quad \begin{aligned} \Delta(\bar{\zeta}(c)) &= y^1 q^1 \bar{\zeta}(z^1 \cdot c_1)S(q^2)z^2 X^1(p^1 \cdot c_2)_{[-1]}p^2 S(y_2^3 Y^3 z_2^3 X^3)f^1 \\ &\quad \otimes y^2 Y^1 \bar{\zeta}(z_1^3 X^2 \cdot (p^1 \cdot c_2)_{[0]})S(y_1^3 Y^2)f^2, \quad \forall c \in C. \end{aligned}$$

Mai mult, am notat cu $Z_H^1(C, H_0)$ spațiul 1-ciclurilor și am arătat că

Propoziția 0.4. Dacă H este un grup quasi-cuantic, orice 1-ciclu $\bar{\zeta} : C \rightarrow H_0$ este inversabil (în raport cu produsul de convoluție ce se definește natural pe $\text{Hom}_H(C, H_0)$).

Fiindcă $\zeta \mapsto \bar{\zeta}$ este bijectivă, avem o structură de monoid pe

$$\text{Hom}_H^w(C, H) := \{\zeta : C \rightarrow H \mid \zeta(h_1 \cdot c)h_2 = h\zeta(c), \quad \forall c \in C, h \in H\}.$$

Pentru $\zeta_1, \zeta_2 \in \text{Hom}_H^w(C, H)$, compoziția lor $\zeta_1 \diamond \zeta_2 : C \rightarrow H$ este morfismul liniar definit de

$$(0.5) \quad (\zeta_1 \diamond \zeta_2)(c) = \zeta_1(X^1 \cdot c_1)\zeta_2(X^2 \cdot c_2)X^3, \quad \forall c \in C.$$

S-a obținut astfel următorul rezultat:

Propoziția 0.5. Pentru H o algebră quasi-Hopf și C o YD-coalgebră, corespondența $AZ_H^1(C, H) \ni \zeta \mapsto \bar{\zeta} \in Z_H^1(C, H_0)$ respectă structurile de monoid $(\text{Hom}_H^w(C, H), \diamond)$ și $(\text{Hom}_H(C, H_0), *)$. Prin urmare, un 1-ciclu alternativ este $\diamond$ -inversabil.

În continuare lucrarea studiază deformările printr-un 1-ciclu ale unei YD-coalgebre C , scopul nostru fiind dublu: să vedem cum putem introduce primul ”grup” de omologie pentru o YD-coalgebră și ce anume clasifică acesta (lucruri noi chiar și în cazul cuantic). În acest fel am ajuns la două tipuri de deformări; ambele presupun păstrarea structurii de coalgebră a lui C în ${}^H\mathcal{M}$ și deformarea doar a coacțiunii lui H pe C care-i conferă structura de YD-modul. În acest sens, pentru $\bar{\zeta} : C \rightarrow H_0$ H -liniară la stânga, cu $C^{\bar{\zeta}}$ am notat H -modulul C echipat cu noua H -coacțiune $\lambda_C^{\bar{\zeta}} : C \ni c \mapsto c_{[-1]}^{\bar{\zeta}} \otimes c_{[0]}^{\bar{\zeta}} \in H \otimes C$ dată, pentru orice $c \in C$, prin

$$(0.6) \quad \lambda_C^{\bar{\zeta}}(c) = q^1 \bar{\zeta}(x^1 X^1 \cdot c_1) S(q^2) x^2 (X^2 \cdot c_2)_{[-1]} X^3 \otimes x^3 \cdot (X^2 \cdot c_2)_{[0]}.$$

Cu această notație, avem că

Propoziția 0.6. Următoarele afirmații sunt echivalente:

- (i) $\bar{\zeta}$ este 1-ciclu;
- (ii) $C^{\bar{\zeta}}$ este un obiect în ${}^H\mathcal{YD}$.

Mai mult, dacă una dintre condițiile de mai sus este satisfăcută atunci $\bar{\zeta}$ devine un morfism în ${}^H\mathcal{YD}$ dacă este considerat morfism de la $C^{\bar{\zeta}}$ la H_0 .

Acum, observația cheie ce conduce la definirea primului ”grup” de omologie este următoarea.

Lema 0.7. Fie H o algebră quasi-Hopf, C o YD-coalgebră și $\bar{\zeta} \in Z_H^1(C, H_0)$. Modulul Yetter-Drinfeld $C^{\bar{\zeta}}$ definit mai sus este un comodul drept peste C în ${}^H\mathcal{YD}$.

Pentru H o algebră quasi-Hopf și C o coalgebră în ${}^H\mathcal{YD}$, notăm cu $\text{Com}_{{}^H\mathcal{YD}}^r(C, \underline{\Delta}_C)$ structurile de C -comodul drept ce se pot defini pe H -modul coalgebra C , în ${}^H\mathcal{YD}$, determinate de către comultiplicarea $\underline{\Delta}_C$ a coalgebrei C . Cu această definiție, ultimul rezultat amintit ne-a ajutat să aratăm că

Propoziția 0.8. Pentru C o YD-coalgebră, corespondența

$$Z_H^1(C, H_0) \ni \bar{\zeta} \mapsto \lambda_C^{\bar{\zeta}} \in \text{Com}_{{}^H\mathcal{YD}}^r(C, \underline{\Delta}_C)$$

este bine definită și bijectivă.

Astfel, numim două 1-cicluri alternative $\zeta_1, \zeta_2 \in AZ_H^1(C, H)$ omoloage (și scriem $\zeta_1 \sim \zeta_2$) dacă există $\varsigma \in U_H(C^*)$ astfel încât

$$(0.7) \quad \varsigma(c_1) \zeta_2(c_2) = \zeta_1(X^1 \cdot c_1) (X^2 \cdot c_2)_{[-1]} X^3 \varsigma((X^2 \cdot c_2)_{[0]}),$$

pentru orice $c \in C$. De asemenea, spunem că două 1-cicluri sunt omoloage dacă și numai dacă 1-ciclurile alternative asociate lor sunt omoloage. În fine, prin $\mathcal{AH}_H^1(C, H)$ (respectiv

$\mathcal{H}_H^1(C, H_0)$) notăm mulțimea claselor de echivalență a 1-ciclurilor alternative (respectiv a 1-ciclurilor) modulo relația de echivalență $\sim$. Faptul că $\sim$ este o relație de echivalență se poate arăta direct sau folosind următorul rezultat din lucrarea [1].

Propoziția 0.9. *Fie ζ_1, ζ_2 două 1-cicluri alternative și $\underline{C}^1, \underline{C}^2$ cele două C -comodule în ${}^H_H\mathcal{YD}$ asociate lor. Atunci $\zeta_1 \sim \zeta_2$ dacă și numai dacă $\underline{C}^1$ și $\underline{C}^2$ sunt izomorfe ca C -comodule în ${}^H_H\mathcal{YD}$.*

Dacă notăm cu $\text{Com}_{{}^H_H\mathcal{YD}}^r(C, \underline{\Delta}_C)/ \approx$ mulțimea claselor de izomorfism ale C -comodulelor drepte în ${}^H_H\mathcal{YD}$ construite pe H -modul coalgebra C și având structura de C -comodul dată de $\underline{\Delta}_C$, atunci unul dintre rezultatele centrale ale lucrării [1] afirmă următorul lucru.

Teorema 0.10. *Fie H o algebră quasi-Hopf și C o YD-coalgebră. Există o corespondență bijectivă între $\text{Com}_{{}^H_H\mathcal{YD}}^r(C, \underline{\Delta}_C)/ \approx$, $\mathcal{A}\mathcal{H}_H^1(C, H)$ și $\mathcal{H}_H^1(C, H_0)$.*

Inițial am crezut că deformările (de al doilea tip) pe care le vom explicita mai jos definesc ”grupul” de 1-omologie al lui C . Nu este cazul, tipurile lor sunt date de anumite orbite și ajută la o mai bună înțelegere a grupului de automorfisme ale unei coalgebre în ${}^H_H\mathcal{M}_H$ de tip produs încrucișat. Mai exact, am obținut următoarele rezultate.

Propoziția 0.11. *Fie $\mathfrak{C}$ o YD-coalgebră și $\zeta \in AZ_H^1(C, H)$. Notăm cu $\mathfrak{C}^{(\zeta)}$ H -modul coalgebra $\mathfrak{C}$ echipată cu noua H -coațiune*

(0.8)

$\lambda_{\mathfrak{C}}^{(\zeta)} : \mathfrak{C} \ni \mathfrak{c} \mapsto q_1^1 \zeta(x^1 y^1 \cdot \mathfrak{c}_{\underline{1}}) x^2 y_1^2 (z^1 \cdot \mathfrak{c}_{\underline{21}})_{[-1]} z^2 \bar{\zeta}^{-1}(\mathfrak{c}_{\underline{22}}) S(q^2 y^3 z^3) \otimes q_2^1 x^3 y_2^2 \cdot (z^1 \cdot \mathfrak{c}_{\underline{21}})_{[0]} \in H \otimes \mathfrak{C}$;
 $\bar{\zeta}$ este 1-ciclul asociat lui ζ iar $\bar{\zeta}^{-1}$ este inversul lui $\bar{\zeta}$ în grupul $(\text{Hom}_H(C, H_0), *)$. Atunci $\mathfrak{C}^{(\zeta)}$ este o coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$.

O coalgebră C în ${}^H_H\mathcal{YD}$ realizează trivial coalgebra (în ${}^H_H\mathcal{M}_H$) produs încrucișat $C \bowtie H$. Condiții când o altă YD-coalgebră o realizează sunt date de următoarea

Teorema 0.12. *Fie H un grup quasi-cuantic și C o YD-coalgebră. Coalgebra $\mathfrak{C}$ din ${}^H_H\mathcal{YD}$ realizează aceeași H -bimodul coalgebră ca $(C, \varepsilon_C \otimes \text{Id}_H)$ dacă și numai dacă există $\zeta \in AZ_H^1(\mathfrak{C}, H)$ astfel încât $\mathfrak{C}^{(\zeta)}$ și C sunt izomorfe ca YD-coalgebre.*

Mai mult, avem că

Corolarul 0.13. *Pentru C o YD-coalgebră și $\zeta_1, \zeta_2 \in AZ_H^1(C, H)$, $C^{(\zeta_1)}$ și $C^{(\zeta_2)}$ sunt coalgebre izomorfe în ${}^H_H\mathcal{YD}$ dacă și numai dacă există $\Omega \in \text{Aut}_H(C)$ astfel încât $\zeta := \zeta_2^{(-1)} \Omega \diamond \zeta_1 \in AZ_H^1(C, H)$ și $(\Omega, \zeta) \in \text{Aut}_{\bar{H}}(C \bowtie H)$, dacă și numai dacă există $\Omega \in \text{Aut}_H(C)$ astfel încât $\zeta_2^{(-1)} \Omega \diamond \zeta_1 \in AZ_H^1(C, H)$ și $\Omega : C^{(\zeta_2^{(-1)} \Omega \diamond \zeta_1)} \rightarrow C$ este un izomorfism de YD-coalgebre.*

Pentru C o coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$, spunem că $\zeta \in AZ_H^1(C, H)$ este un 1-ciclu bun pentru C dacă $C^{(\zeta)} \cong C$ ca și coalgebre în ${}^H_H\mathcal{YD}$. Altfel, spunem că ζ este un 1-ciclu rău pentru C . Notăm cu $AZ_H^{1,g}(C, H)$ (respectiv $AZ_H^{1,b}(C, H)$) mulțimea 1-ciclurilor bune (respectiv rele) pentru C .

Propoziția 0.14. Grupul $\text{Aut}_{\overline{H}}(C \rtimes H)$ acționează pe $\text{AZ}_H^1(C, H)$ la stânga și, în raport cu această acțiune, orbita $\mathcal{O}_\zeta$ a lui $\zeta \in \text{AZ}_H^1(C, H)$ este determinată de copiile coalgebrei $C^{(\zeta)}$ din ${}^H_H\mathcal{YD}$: $\mathcal{O}_\zeta = \{\zeta' \in \text{AZ}_H^1(C, H) \mid C^{(\zeta')} \cong C^{(\zeta)}\}$, unde $\cong$ semnifică faptul că $C^{(\zeta')}$ și $C^{(\zeta)}$ sunt coalgebre izomorfe în ${}^H_H\mathcal{YD}$. Prin urmare, când 1-ciclu este trivial, $\mathcal{O}_{\varepsilon_C^1H} = \text{AZ}_H^{1,g}(C, H)$.

În cazul finit, am putut număra tipurile de deformărilor de speța a doua.

Teorema 0.15. Fie H o algebră quasi-Hopf și C o coalgebră din ${}^H_H\mathcal{YD}$. Următoarele afirmații sunt adevărate:

- (i) $|\text{AZ}_H^{1,g}(C, H)| \mid |\text{AutCoalg}_{{}^H_H\mathcal{YD}}(C)| = |\text{Aut}_{\overline{H}}(C \rtimes H)|$;
- (ii) $n_\zeta \mid |\text{AutCoalg}_{{}^H_H\mathcal{YD}}(C^{(\zeta)})| = |\text{Aut}_{\overline{H}}(C \rtimes H)|$, pentru orice $\zeta \in \text{AZ}_H^{1,b}(C, H)$, unde am notat $n_\zeta := |\mathcal{O}_\zeta| = |\{\zeta' \in \text{AZ}_H^1(C, H) \mid C^{(\zeta')} \cong C^{(\zeta)}\}|$;
- (iii) dacă $\text{Aut}_{\overline{H}}(C \rtimes H)$ și $\mathcal{AH}_H^1(C, H)$ sunt mulțimi finite, $\text{AZ}_H^1(C, H)$ este finită și numărul N al tipurilor de coalgebră din ${}^H_H\mathcal{YD}$ de forma $C^{(\zeta)}$, $\zeta \in \text{AZ}_H^1(C, H)$, este finit și egal cu

$$(0.9) \quad N = 1 + \sum_{\widehat{\zeta} \in \mathcal{AH}_H^{1,b}(C, H)} \frac{1}{n_\zeta} |\widehat{\zeta}|.$$

Lucrarea [1] se încheie cu producerea unor exemple concrete de coalgebre în categorii Yetter-Drinfeld și determinarea 1-ciclurilor corespunzătoare lor. Mai exact, folosind teorema de structură a coalgebrelor din ${}^H_H\mathcal{M}_H$, pentru grupurile quasi cuantice ”fermion-simplectice” am asociat așa numitele YD-coalgebre fermion-simplectice. Pentru cele din urmă am descris complet structura lor de coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$, le-am determinat ”grupurile” lor de 1-omologie și am arătat că orice 1-ciclu este bun. Structurile ce apar sunt greu de explicat și reprodus în acest raport, dar ele se găsesc în mod explicit în pdf-ul lucrării [1] pe care l-am anexat. Mai menționăm că, lucrarea [1] a fost trimisă spre publicare recent și că a fost prezentată în cadrul conferinței ”New trends in Hopf algebras and Monoidal categories” ce a avut loc în perioada 6-9 septembrie la Torino, Italia (a se vedea <https://www.hopf-turin-22.it/speakers/bulacu>).

- Pentru continuitate, vom pune în evidență acum rezultatele livrate în cazul **activității 1.3** din planul de realizare. Pe scurt, o să explicăm cum rezultatele lucrărilor [2, 5] fac ca obiectivele acestei activități să fi fost atinse în procent de 90% (în scurt timp acestea se vor realiza în procent de 100%, prin finalizarea lucrării [2] și trimiterea ei spre publicare).

Lucrarea [2] face ca următoarele obiective din **activitatea 1.3** să fie realizate: descrierea unui qQG (grup quasi-cuantic) cu proiecție slabă, definirea noțiunii de 2-cociclu pentru un qQG, studiul deformărilor printr-un 2-cociclu al unui qQG, totul însoțit de exemple concrete. Mai jos detaliem conținutul științific al acestei lucrări.

Analog cu [1], primul lucru pe care-l clarificăm în [2] este noțiunea de 2-cociclu pentru un grup quasi-cuantic. La momentul actual nu există (personal nu credem că acest lucru este posibil în general) o astfel de definiție care să permită o teorie a deformării ca în cazul cuantic. Ceea ce am

reușit în lucrarea [2] este să dezvoltăm o astfel de teorie pentru bimonozii în categorii duoidale, fapt ce a permis dezvoltarea unei astfel de teorii pentru grupuri quasi-cuantice cu proiecție slabă (exact ceea ce ne-am propus). Mai precis, am arătat mai întâi că

Propoziția 0.16. *Pentru H o quasi-bialgebră, categoria de H -bimodule $\mathcal{C} = {}_H\mathcal{M}_H$ este duoidală.*

Putem deci considera bimonozii în $\mathcal{C}$ iar aceștia se caracterizează astfel.

Corolarul 0.17. *Fie H o quasi-bialgebră. A da un bimonoid în categoria duoidală $\mathcal{C} = {}_H\mathcal{M}_H$ este echivalent cu a da o pereche (A, i) formată dintr-o quasi-bialgebră A și un morfism de quasi-bialgebre $i : H \rightarrow A$.*

Înainte de a studia deformările produse de 2-cocicluri, avem nevoie mai întâi de structura unui grup quasi-cuantic cu proiecție slabă. În acest sens, am obținut două descrieri. Prima este dată cu ajutorul algebrilor coroană și al coalgebrilor op-coroană: unei coroane R peste k -algebra H în categoria de spații vectoriale putem să-i asociem o algebră asociativă $R\#_\gamma H$, iar unei op-coroane R peste coalgebra H în $\mathcal{C} = {}_H\mathcal{M}_H$ putem să-i asociem H -bimodul coalgebra $R \times^\delta H$. Ambele structuri sunt definite pe spațiul vectorial $R \otimes H$, deci are sens să studiem când acestea produc o structură de grup quasi-cuantic, caz în care spunem că avem un grup quasi-cuantic dublu-coroană (notăm acest obiect cu $R \times_\gamma^\delta H$. Surprinzător, dar extrem de util, este că

Lema 0.18. *Dacă $R \times_\gamma^\delta H$ este un grup quasi-cuantic dublu-coroană atunci structura de op-coroană a lui $\mathcal{C}$ este complet determinată de o H -coațiune $\lambda_R : R \rightarrow H \otimes R$ pe R care face ca R să devină un modul stâng Yetter-Drinfeld peste H .*

Corolarul 0.19. *Dacă $R \times_\gamma^\delta H$ este un grup quasi-cuantic dublu-coroană atunci R este o coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$ și $R \times^\delta H = R \times H$ ca și coalgebre în ${}_H\mathcal{M}_H$.*

Propoziția 0.20. *Fie H un grup quasi-cuantic, R o coalgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$ și $R \times H$ coalgebra produs încrucișat a lui R și H . Pentru $1_R \in R$ definim $\iota : H \ni h \mapsto 1_R \times h \in R \times H$ și presupunem că $R \times H$ admite o structură de grup quasi-cuantic astfel încât ι este morfism de quasi-bialgebre iar structura de H -bimodul pe $R \times H$ indusă de ι coincide cu cea inițială de pe $R \times H$. Atunci structura de grup quasi-cuantic presupusă pe $R \times H$ este de tip dublu-coroană.*

Pasul următor a constat în a descrie structura de algebră a unei duble-coroane. Aici am arătat că ea este complet determinată de o multiplicare m_R pe R și de un 1-ciclu al YD -coalgebrei $R \widetilde{\otimes} R$ ($R \widetilde{\otimes} R$ este produsul tensorial de coalgebre dintre R și R , în categoria ${}^H_H\mathcal{YD}$) ce sunt compatibile. De notat este că m_R nu este asociativă (monoidal sau clasic) și nici H -coliniară (deci nu este morfism în ${}^H_H\mathcal{YD}$); în schimb, m_R are o asociativitate controlată de un izomorfism definit de ζ iar m_R devine morfism în ${}^H_H\mathcal{YD}$ dacă este privită de la $(R \widetilde{\otimes} R)^{(\zeta)}$ la R (aici se poate observa

importanța teoriei deformărilor din lucrarea [1]). Altfel spus, R este o pre-bialgebră în ${}^H_H\mathcal{YD}$ cu un 1-ciclu (sunt multe structuri ce intervin, greu de reprodus aici; a se vedea Propozițiile 3.10, 3.11 și Teorema 3.13 din pdf-ul atașat al lucrării). Acum, dacă ne întoarcem la structura unui grup quasi-cuantic A cu proiecție slabă $\pi : A \rightarrow H$, din teorema de structură a unei H -bimodul coalgebre deducem că structura sa de coalgebră este de tip produs încrucișat $R \bowtie H$, în sensul că există o coalgebră R în ${}^H_H\mathcal{YD}$ și un izomorfism $\chi : R \bowtie H \rightarrow A$. Mai mult, avem că

Propoziția 0.21. *Unica structură de quasi-bialgebră pe $R \bowtie H$ ce face ca χ să devină un izomorfism de quasi-bialgebre este de tip dublu-coroană, deci este complet determinată de o pre-bialgebră cu 1-ciclu din ${}^H_H\mathcal{YD}$.*

În continuare, se determină explicit structura de pre-bialgebră cu 1-ciclu a lui R din ${}^H_H\mathcal{YD}$; toate aceste structuri sunt definite de proiecția slabă și de proiecția canonică a lui A pe R . De asemenea, studiul existenței antipodului (și, deci, noțiunea de pre-algebră Hopf cu 1-ciclu în ${}^H_H\mathcal{YD}$) este tratat cu atenție; într-o direcție (atunci când avem proiecție slabă) lucrurile sunt clare: antipodul lui $R \bowtie H$ este definit de un endomorfism H -liniar S_R al lui R ce satisface anumite proprietăți (similare cu cele ale antipodului unui grup cuantic braided) însă pentru reciprocă avem doar o parte din calcule făcute (lucrarea este în stadiu avansat de elaborare). Cu aceste lucruri clarificate, putem să introducem 2-cocicluri σ pentru un grup quasi-cuantic A cu proiecție slabă. Definiția lor este similară cu cea din cazul cuantic, cu două excepții: σ este H -balansată și H -bilineară. Privind pe A ca un H -bimonoid în ${}_H\mathcal{M}_H$, putem considera bimonoidul A^σ ce se obține din deformarea lui A prin σ . Am arătat că A^σ este tot un grup quasi-cuantic cu proiecție slabă, deci caracterizat de o pre-algebră Hopf R cu 1-ciclu ζ din ${}^H_H\mathcal{YD}$; aici, rezultatele centrale pe care le-am obținut sunt următoarele.

Lema 0.22. *Pentru (A, π, i) un bimonoid u -coaumentat din ${}_H\mathcal{M}_H$ și $R = \overline{A^{\text{co}(H)}}$, un morfism H -bilinear $\sigma : A \otimes_H A \rightarrow k$ este unic determinat de un morfism H -liniar la stânga $\vartheta : R \otimes R \rightarrow k$.*

Lema 0.23. *Corespondența $\Xi : \sigma \mapsto \vartheta$ definită de lema anterioară este un izomorfism de monoizi de la ${}_H\text{Hom}_H(A \otimes_H A, k)$ la $\text{Hom}_H(R \otimes R, k)$. Deci, prin această corespondență, σ este inversabil în convoluție dacă și numai dacă ϑ este.*

Propoziția 0.24. *Fie H un grup quasi-cuantic, $i : H \rightarrow A$ un bimonoid u -coaumentat din ${}_H\mathcal{M}_H$ și $R = \overline{A^{\text{co}(H)}}$. A da un 2-cociclu unitar (inversabil) pentru A este echivalent cu a da un morfism H -liniar $\vartheta : R \otimes R \rightarrow H$ astfel încât $\vartheta(i(b) \otimes r) = \epsilon(r) = \vartheta(r \otimes i(\_))$ și, pentru orice $r, s, t \in R$,*

$$\begin{aligned} & \vartheta((s \otimes t)_1) \vartheta(r \otimes m_R((s \otimes t)_2)) \\ &= \vartheta((v^1 \triangleright_i r \otimes v^2 \triangleright_i s)_1) \vartheta(Y^1 \triangleright_i m_R((v^1 \triangleright_i r \otimes v^2 \triangleright_i s)_{21}) \otimes \zeta(Y^2 \triangleright_i (v^1 \triangleright_i r \otimes v^2 \triangleright_i s)_{22}) Y^3 v^3 \triangleright_i t). \end{aligned}$$

Aceste rezultate ne-au permis să obținem rezultatul dorit: deformările printr-un 2-cociclu ale unui grup quasi-cuantic cu proiecție slabă sunt de tip dublu-coroană, deci caracterizate de (un fel de) 2-coclii unitari și inversabili ai unei pre-algebre Hopf cu 1-ciclu dintr-o categorie de module Yetter-Drinfeld. Ca și exemple, am completat structura unei coalgebre fermion-simplectice până la una de pre-bialgebră cu 1-ciclu dintr-o anumită categorie de module Yetter-Drinfeld. Urmează să includem în curând în lucrare pre-antipodul lor, ca și calculul tuturor 2-cocicliurilor ce se pot considera pentru anumite grupuri quasi-cuantice de dimensiune 8 și descrierile deformărilor definite de aceștia. Iar lista de exemple poate continua, din ce am putut constata, studiind literatura de specialitate, majoritatea grupurilor quasi-cuantice existente sunt de tip dublu-coroană, deci au descrierea pe care am obținut-o în această lucrare. Rezultatele obținute în lucrarea [2] urmează să fie prezentate în cadrul conferinței UMA-RMA, Ronda (Spain), 12-16/12/2022 (<http://www.rsmeuma2022.uma.es/index.php/programa-general/>).

Tot în cadrul **activității 1.3**, ne-am propus să studiem operatori de tip Rota-Baxter și generalizari ale algebrilor dendriforme, obiecte ce sunt în legătură cu algebrele amestecate și care pot produce exemple de grupuri quasi-cuantice cu proiecție slabă sau deformări printr-un 2-cociclu ale acestora. Prin trimiterea spre publicare a lucrării [5], acest obiectiv a fost realizat în procent de 100%. În continuare vom detalia conținutul științific al acestei lucrări.

Lucrarea [5] studiază clase de algebre ce generalizează algebrele dendriforme, precum și operatori de tip Rota-Baxter și Nijenhuis ce corespund în mod firesc acestor clase. Într-o lucrare mai veche (G. Graziani, A. Makhlouf, C. Menini, F. Panaite, *BiHom-associative algebras, BiHom-Lie algebras and BiHom-bialgebras*, Symmetry Integrability Geom. Methods Appl. (SIGMA) **11** (2015), 086) a fost introdus următorul concept:

Definiția 0.25. *O algebră BiHom-asociativă este un 4-tuplu (A, μ, α, β) , unde A este un spațiu linear, $\alpha : A \rightarrow A$, $\beta : A \rightarrow A$ și $\mu : A \otimes A \rightarrow A$ sunt aplicații liniare, cu notația $\mu(x \otimes y) = xy$, astfel încât, pentru $x, y, z \in A$, avem $\alpha \circ \beta = \beta \circ \alpha$ și*

$$(0.10) \quad \alpha(xy) = \alpha(x)\alpha(y) \text{ și } \beta(xy) = \beta(x)\beta(y), \quad (\text{multiplicativitate})$$

$$(0.11) \quad \alpha(x)(yz) = (xy)\beta(z). \quad (\text{BiHom-asociativitate})$$

Aplicațiile α și β sunt numite aplicațiile de structură ale lui A . Acest concept a apărut ca o generalizare a conceptului anterior (introdus de Makhlouf și Silvestrov) de algebră Hom-asociativă, din anumite motive legate de categorii monoidale: o algebră BiHom-asociativă este oarecum similară cu o algebră într-o categorie monoidală cu asociatori netriviali (așa cum sunt, de exemplu, algebrele în categorii de module asociate unor algebre quasi-Hopf), iar în situația când aplicațiile de structură sunt bijective, exact acesta este cazul. În ultimii ani a început să fie dezvoltată o teorie a acestor algebre (Bi)Hom-asociative, în diverse direcții, generalizând proprietăți ale algebrilor asociative. În lucrarea [5] este introdus următorul concept:

Definiția 0.26. O *BiHom-NS-algebră* este un 6-tuplu $(A, \prec, \succ, \vee, \alpha, \beta)$ unde A este un spațiu liniar înzestrat cu aplicații liniare $\prec, \succ, \vee : A \otimes A \rightarrow A$ și $\alpha, \beta : A \rightarrow A$ astfel încât (pentru $x, y, z \in A$ și notația $x * y = x \prec y + x \succ y + x \vee y$) avem $\alpha \circ \beta = \beta \circ \alpha$ și

$$\begin{aligned} \alpha(x \prec y) &= \alpha(x) \prec \alpha(y), \alpha(x \succ y) = \alpha(x) \succ \alpha(y), \alpha(x \vee y) = \alpha(x) \vee \alpha(y), \\ \beta(x \prec y) &= \beta(x) \prec \beta(y), \beta(x \succ y) = \beta(x) \succ \beta(y), \beta(x \vee y) = \beta(x) \vee \beta(y), \\ (x \prec y) \prec \beta(z) &= \alpha(x) \prec (y * z), \\ (x \succ y) \prec \beta(z) &= \alpha(x) \succ (y \prec z), \\ (x * y) \succ \beta(z) &= \alpha(x) \succ (y \succ z), \\ (x \vee y) \prec \beta(z) + (x * y) \vee \beta(z) &= \alpha(x) \succ (y \vee z) + \alpha(x) \vee (y * z). \end{aligned}$$

Acest concept este un analog BiHom al conceptului de NS-algebră introdus de către Leroux și Uchino, care la rândul lui generalizează conceptul de algebră dendriformă al lui Loday, un concept important de care sunt legați operatorii Rota-Baxter și deci aceste concepte sunt legate de algebrele amestecate și, implicit, de algebrele Hopf braided tensoriale. Analogul BiHom al algebrelor dendriforme (ca și al algebrelor tridendriforme ale lui Loday-Ronco) a fost deja introdus într-o lucrare anterioară (L. Liu, A. Makhlouf, C. Menini, F. Panaite, *Rota-Baxter operators on BiHom-associative algebras and related structures*, Colloq. Math. **161** (2020), 263–294), iar BiHom-NS-algebrele conțin toate aceste concepte drept cazuri particulare. Proprietatea principală a algebrelor BiHom-asociative este următoarea:

Propoziția 0.27. Fie $(A, \prec, \succ, \vee, \alpha, \beta)$ un 6-tuplu unde A este un spațiu liniar iar $\prec, \succ, \vee : A \otimes A \rightarrow A$ și $\alpha, \beta : A \rightarrow A$ sunt aplicații liniare astfel încât α și β sunt multiplicative în raport cu $\prec, \succ$ și $\vee$. Definim o nouă multiplicare pe A prin $x * y = x \prec y + x \succ y + x \vee y$, pentru $x, y \in A$. Atunci $(A, \prec, \succ, \vee, \alpha, \beta)$ este o *BiHom-NS-algebră* dacă și numai dacă $(A, *, \alpha, \beta)$ este o algebră *BiHom-asociativă*, notată A_{bhas} , iar $(A, \succ, \prec, \alpha, \beta)$ este un A_{bhas} -bimodul.

Exemple de BiHom-NS-algebre se pot obține din NS-algebre clasice printr-un procedeu numit ”Yau twisting”:

Propoziția 0.28. Fie $(A, \prec, \succ, \vee)$ o NS-algebră iar $\alpha, \beta : A \rightarrow A$ două morfisme de NS-algebre care comută. Definim $\prec_{(\alpha, \beta)}, \succ_{(\alpha, \beta)}, \vee_{(\alpha, \beta)} : A \otimes A \rightarrow A$ prin

$$x \prec_{(\alpha, \beta)} y = \alpha(x) \prec \beta(y), \quad x \succ_{(\alpha, \beta)} y = \alpha(x) \succ \beta(y), \quad x \vee_{(\alpha, \beta)} y = \alpha(x) \vee \beta(y),$$

pentru $x, y \in A$. Atunci $A_{(\alpha, \beta)} := (A, \prec_{(\alpha, \beta)}, \succ_{(\alpha, \beta)}, \vee_{(\alpha, \beta)}, \alpha, \beta)$ este o *BiHom-NS-algebră*.

Operatori Rota-Baxter răsuciți au fost definiți în cazul asociativ de Uchino, iar definiția poate fi extinsă, cu modificări minore, la cazul BiHom-asociativ (coomologia Hochschild pentru algebre BiHom-asociative a fost definită foarte recent de către A. Das). Acești operatori generează exemple de algebre BiHom-asociative:

Propoziția 0.29. Fie $(A, \mu_A, \alpha_A, \beta_A)$ o algebră BiHom-asociativă, fie $(M, l, r, \alpha_M, \beta_M)$ un A-bimodul, fie $H : A \otimes A \rightarrow M$ un 2-cociclu Hochschild și fie $\pi : M \rightarrow A$ un operator Rota-Baxter H-răsucit. Definim operațiile următoare pe A: $m \prec n = m \cdot \pi(n)$, $m \succ n = \pi(m) \cdot n$, $m \vee n = H(\pi(m), \pi(n))$. Atunci $(M, \prec, \succ, \vee, \alpha_M, \beta_M)$ este o BiHom-NS-algebră.

Operatorii Nijenhuis, apăruiți inițial în geometria diferențială, au fost considerați pentru cazul algebrelor asociative pentru prima dată (cu motivații ce țineau de fizica teoretică) în lucrarea J. F. Cariñena, J. Grabowski, G. Marmo, *Quantum bi-Hamiltonian systems*, Internat. J. Modern Phys. A **15** (2000), 4797–4810. Leroux a arătat că un operator Nijenhuis pe o algebră asociativă generează o NS-algebră (aceasta a fost motivația sa principală de a introduce conceptul de NS-algebră). Operatori Nijenhuis (în sens obișnuit) pot fi considerați pentru orice clasă de algebre; în particular, se poate arăta că un operator Nijenhuis pe o algebră BiHom-asociativă ce comută cu aplicațiile de structură generează o BiHom-NS-algebră. Problema este că acest context nu este suficient de general pentru a cuprinde drept caz particular o clasă naturală de exemple aparută într-o lucrare anterioară (L. Liu, A. Makhlof, C. Menini, F. Panaite, *Tensor products and perturbations of BiHom-Novikov-Poisson algebras*, J. Geom. Phys. **161** (2021), 104026). Am fost astfel conduși la a considera un concept mai general de operatori Nijenhuis și a demonstra că și aceștia conduc la BiHom-NS-algebre:

Teorema 0.30. Fie (A, μ, α, β) o algebră BiHom-asociativă, fie $\sigma, \gamma, \tau, \delta : A \rightarrow A$ aplicații liniare care sunt multiplicative în raport cu μ și astfel încât oricare două dintre aplicațiile $\alpha, \beta, \sigma, \gamma, \tau, \delta$ comută și fie $N : A \rightarrow A$ o aplicație liniară satisfăcând condițiile (pentru $x, y \in A$):

$$\begin{aligned} \alpha\sigma\gamma N &= N\alpha\sigma\gamma, & \beta\tau\delta N &= N\beta\tau\delta, \\ \sigma\gamma N(x)\tau\delta N(y) &= N(\sigma\gamma(x)\delta N(y) + \gamma N(x)\tau\delta(y) - N(\gamma(x)\delta(y))), \\ \alpha\sigma\gamma^2 N(x)\tau\delta N(y) &= N(\alpha\sigma\gamma^2(x)\delta N(y) + \alpha\gamma^2 N(x)\tau\delta(y) - N(\alpha\gamma^2(x)\delta(y))), \\ \sigma\gamma N(x)\beta\tau\delta^2 N(y) &= N(\sigma\gamma(x)\beta\tau\delta^2 N(y) + \gamma N(x)\beta\tau\delta^2(y) - N(\gamma(x)\beta\tau\delta^2(y))) \end{aligned}$$

(numim un astfel de N operator Nijenhuis generalizat). Definim operațiile pe A:

$$x \prec y = \sigma\gamma(x)\delta N(y), \quad x \succ y = \gamma N(x)\tau\delta(y), \quad x \vee y = -N(\gamma(x)\delta(y)),$$

pentru $x, y \in A$. Atunci $(A, \prec, \succ, \vee, \alpha\sigma\gamma, \beta\tau\delta)$ este o BiHom-NS-algebră.

Așa cum am menționat, lucrarea [5] a fost trimisă spre publicare. Mai mult, rezultatele din acest articol au fost prezentate (online) în cadrul a două conferințe internaționale, ambele cu titlul "Generalized Rota-Baxter and Nijenhuis operators":

"International Workshop on Hopf algebras", Zhejiang Normal University, Jinhua (China), July 2022 și

”Hopf algebras, monoidal categories and related topics”, IMAR Bucharest (Romania), July 2022 (<https://hopfconferencebuch.wixsite.com/website>).

Ultimul obiectiv al **activității 1.3** se referă la **inițierea** unui studiu privitor la legătura dintre perechile aproape în dualitate din categoriile de module Yetter-Drinfeld și 2-cociclurile în anumite categorii braided. Acest studiu a fost inițiat, în sensul că am definit perechile aproape în dualitate din categorii de module Yetter-Drinfeld și am descris, într-un caz particular, structura unui 2-cociclu pe un grup quasi-cuantic de tip biprodus (caz particular la grup quasi-cuantic cu proiecție slabă). Putem spune că acest obiectiv s-a realizat în procent de 100%.

- Ne referim acum la rezultatele livrate în cazul **activității 1.2** din planul de realizare. Primul obiectiv, calculul algebrei tensoriale asociată unui spațiu vectorial V privit ca un modul Yetter-Drinfeld peste o algebră grupală deformată printr-un 3-cociclu al unui anumit grup abelian, a fost realizat în procent de 100%. Mai mult, pentru un grup quasi-cuantic H am descris algebrele Hopf braided de dimensiune 2 din categoria de module Yetter-Drinfeld peste H ; de asemenea, am produs exemple noi de grupuri quasi-cuante considerând H definită de anumite grupuri ciclice și anumiți 3-cocilii asociați lor. Am inițiat aici și calculul algebrelor tensoriale. Toate aceste rezultate premerg obiective din anii următori, deci vor fi incluse în lucrări ce se vor trimite spre publicare în 2023 sau 2024.

Un alt obiectiv **menționat la activitatea 1.2** din planul de realizare este definirea unor clase de algebre Hopf braided tensoriale din grupuri quasi-cuante ce nu sunt doar spații vectoriale; mai exact sunt algebre Frobenius în categorii de coreprezentări, iar pentru această lucrare o teoremă de structură pentru o astfel de algebră este esențială. Această problemă este soluționată în lucrarea [3] al cărei conținut o să-l detaliem în continuare. Menționăm că, prin trimiterea spre publicare a lucrării [3], acest obiectiv al **activității 1.2** a fost realizat în procent de 100%.

Avându-și originea în lucrările lui Frobenius privind reprezentările de grupuri, algebrele Frobenius și algebrele quasi-Frobenius au devenit obiecte de mare interes după studiile remarcabile făcute de Brauer, Nesbitt și Nakayama în anii 1940. Interesul inițial a fost de natură algebrică, dar algebrele Frobenius au apărut, uneori neașteptat, în topologie, geometria diferențială, teoria nodurilor, algebra omologică, teoria topologică a câmpului cuantic, algebre Hopf, grupuri cuantice, etc. Un pas important către înțelegerea algebrelor Frobenius din perspectiva teoriei inelelor a fost introducerea și studiul inelelor Frobenius și al inelelor quasi-Frobenius. Există anumite algebre Frobenius care sunt echipate cu o structură suplimentară care apare în mod natural, de exemplu algebrele Frobenius care au și o graduară. Având ca sursă de inspirație caracterizarea algebrelor Frobenius dată de L. Abrams, pot fi definite algebre Frobenius într-o categorie monoidală arbitrară. Astfel, o algebră A într-o astfel de categorie este Frobenius dacă are și o structură de coalgebră pentru care comultiplicarea este morfism de A -bimodule. În particular,

putem considera algebre Frobenius în categoria monoidală a spațiilor vectoriale G -graduate, unde G este un grup. Acestea sunt numite algebre gr-Frobenius, iar studiul lor, precum și al unei versiuni modificate printr-o σ -suspensie, a fost inițiat într-o lucrare precedentă a autorilor. Astfel de obiecte apar natural în geometria necomutativă, unde anumite algebre graduate conexe sunt n -gr Frobenius pentru un număr natural n . De exemplu, dacă A este o algebră graduată conexă noetheriană care este regulată Artin-Schelter și Koszul, de dimensiune globală n , atunci duala Koszul $A^!$ a lui A este n -gr Frobenius. Structura și teoria reprezentării anumitor algebre gr-Frobenius pot fi folosite la clasificarea anumitor algebre din geometria necomutativă și la demonstrarea unei corespondențe de tip Bernstein-Gelfand în cazul necomutativ. Având ca obiectiv înțelegerea algebrelor gr-Frobenius, scopul nostru inițial a fost de a introduce și studia algebrele gr-quasi-Frobenius. Pe măsură ce am dezvoltat teoria, am realizat că este util să studiem versiunile acestor concepte din teoria inelelor. Astfel, am introdus inelele gr-quasi-Frobenius, inelele gr-Frobenius și versiunile lor via o suspensie, inelele σ -gr-Frobenius, și am studiat reprezentările lor. Așa cum era de așteptat, o algebră finit dimensională este σ -gr-Frobenius dacă și numai dacă este σ -gr-Frobenius ca inel. Unele rezultate privind inelele graduate și modulele graduate pot lăsa impresia că teoria graduată este o simplă extindere a celei negraduate. Aceasta este adevărat până la un punct, iar motivul este că atât categoria de module peste un inel, cât și categoria de module graduate peste un inel graduat sunt categorii Grothendieck. Cu toate acestea, categoria de module graduate este echipată suplimentar cu o clasă de izomorfisme de categorii, suspensiile prin elemente ale grupului care definește graduarea, iar aceasta adaugă un nou nivel de complexitate la structura categoriei și a obiectelor sale. În sprijinul acestei idei menționăm teoria grupului Grothendieck în cazul unei algebre graduate după un grup abelian. În Secțiunea 2 a lucrării discutăm structura inelului graduat $A = M_n(\Delta)(g_1, \dots, g_n)$ asociat unui corp graduat Δ și unor elemente $g_1, \dots, g_n$ ale grupului. A este gr-simplu și gr-Artinian, prin urmare orice două A -module graduate gr-simple sunt izomorfe până la o suspensie. Numărăm tipurile de izomorfism de A -module gr-simple și stabilim câte dintre ele se scufundă în A . În Secțiunea 3 considerăm versiuni graduate ale radicalului Jacobson și ale radicalului singular și demonstrăm proprietăți ale acestora legate de proprietăți de finitudine și de injectivitate. Prezentăm o demonstrație nouă a teoremei de structură a inelelor gr-simple gr-Artiniene la stânga, care spune că orice astfel de inel este izomorf cu $M_n(\Delta)(g_1, \dots, g_n)$ pentru anumiți n, Δ și $g_1, \dots, g_n$. În Secțiunea 4 considerăm o descompunere a unui inel gr-Artinian la stânga ca sumă directă de subobiecte indecompozabile și obținem consecințe privind modulele simple graduate când factorizăm prin radicalul Jacobson graduat. Ca o aplicație, obținem o teoremă de structură pentru obiectele proiective din categoria de module graduate asociată. În Secțiunea 5 definim inelele gr-quasi-Frobenius prin mai multe caracterizări echivalente. Rezultatul principal este:

Teorema 0.31. *Fie R un inel graduat după grupul G . Următoarele afirmații sunt echivalente.*

(1) *R este gr-Artinian și satisface condiția dublului anulador pentru ideale graduate la dreapta, adică $\text{ann}_r(\text{ann}_\ell A) = A$ pentru orice ideal drept graduat A al lui R , și pentru ideale graduate stângi, adică $\text{ann}_\ell(\text{ann}_r U) = U$ pentru orice ideal stâng graduat U al lui R .*

(2) *R este gr-Noetherian la stânga și satisface condiția dublului anulador pentru ideale graduate drepte și pentru ideale graduate stângi.*

(3) *R este gr-Noetherian la stânga și gr-injectiv la stânga.*

(4) *R este gr-Noetherian la dreapta și gr-injectiv la stânga.*

Un inel graduat care verifică aceste proprietăți echivalente se numește gr-quasi-Frobenius. Pentru un inel graduat R de suport finit, arătăm că R este gr-quasi-Frobenius dacă și numai dacă este quasi-Frobenius. În Secțiunea 6 studiem mai multe proprietăți ale inelelor gr-quasi-Frobenius. Printre altele, asociem unui astfel de inel o versiune a permutării Nakayama. Astfel, unui inel gr-quasi-Frobenius îi asociem:

(i) un număr natural t , numărul de tipuri izo-shift de module principale graduate stângi; alegem un sistem de reprezentanți $P_1, \dots, P_t$ pentru aceste tipuri, astfel încât $P_1, \dots, P_t$ se scufundă în R . Dacă $S_i = P_i/J^{\text{gr}}(R)P_i$ pentru $1 \leq i \leq t$, știm că $S_1, \dots, S_t$ sunt izo-shift tipurile de R -module gr-simple.

(ii) numere naturale $n_1, \dots, n_t$, indicând multiplicitățile lui $P_1, \dots, P_t$ într-o descompunere a lui R .

(iii) o mulțime $g_{i1}, \dots, g_{in_i}$ de elemente din G , astfel încât componenta izo-shift-tipică a lui R de tip P_i este $P_i(g_{i1}) \oplus \dots \oplus P_i(g_{in_i})$.

(iv) o permutare $\pi \in S(\{1, \dots, t\})$, și niște elemente $\sigma_1, \dots, \sigma_t \in G$ astfel încât $\text{soc}(P_i) \simeq S_{\pi(i)}(\sigma_i)$ pentru orice $1 \leq i \leq t$. Acestea ne permit să definim în Secțiunea 7 inelele gr-Frobenius, în fapt a unei versiuni extinse a lor, inelele σ -gr-Frobenius și să dăm caracterizări echivalente ale lor. Rezultatul în acest sens este:

Teorema 0.32. *Fie R un inel graduat care este gr-Artinian și fie $\sigma \in G$. Următoarele afirmații sunt echivalente.*

(1) *R este gr-quasi-Frobenius și $\text{soc}^{\text{gr}}(R)(\sigma) \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $R - gr$.*

(2) *R este gr-quasi-Frobenius și $(\sigma)\text{soc}^{\text{gr}}(R) \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $gr - R$.*

(3) *R este gr-quasi-Frobenius și pentru orice $1 \leq i \leq t$ avem $n_i = n_{\pi(i)}$, și șirul de clase la stânga $\sigma g_{i1} \sigma_i \Sigma(S_{\pi(i)}), \dots, \sigma g_{in_i} \sigma_i \Sigma(S_{\pi(i)})$ este o permutare a lui $g_{\pi(i)1} \Sigma(S_{\pi(i)}), \dots, g_{\pi(i)n_i} \Sigma(S_{\pi(i)})$.*

(4) *$\text{soc}_\ell^{\text{gr}}(R)(\sigma) \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $R - gr$ și $(\sigma)\text{soc}_r^{\text{gr}}(R) \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $gr - R$.*

(5) *R este gr-quasi-Frobenius și $(R/J^{\text{gr}}(R))^\wedge(\sigma) \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $R - gr$ (unde $R/J^{\text{gr}}(R)$ este privit ca un R -modul graduat drept în membrul stâng al egalității, și ca un R -modul graduat stâng în membrul drept).*

(6) R este gr -quasi-Frobenius și $(\sigma)(R/J^{\text{gr}}(R))^{\wedge} \simeq R/J^{\text{gr}}(R)$ în $gr - R$ (unde $R/J^{\text{gr}}(R)$ este privit ca un R -modul graduat stâng în membrul stâng al egalității, și ca un R -modul graduat drept în membrul drept).

Un inel graduat R se numește σ - gr -Frobenius dacă verifică condițiile echivalente din teorema precedentă. Demonstrăm mai multe proprietăți de bază privind inelele gr -Frobenius, printre care aceea că un inel gr -semisimplu este gr -Frobenius. Un rezultat central al lucrării este următoarea teoremă de structură.

Teorema 0.33. *Fie R un inel gr -Artinian și $\sigma \in G$. Următoarele afirmații sunt echivalente.*

- (1) R este σ - gr -Frobenius.
- (2) R este σ -fidel la stânga și la dreapta, $\text{soc}_{(R_{\varepsilon}} R_{\sigma})} \simeq R_{\varepsilon}/J(R_{\varepsilon})$ ca R_{ε} -module stângi, și $\text{soc}((R_{\sigma})_{R_{\varepsilon}}) \simeq R_{\varepsilon}/J(R_{\varepsilon})$ ca R_{ε} -module drepte.

Ultimul obiectiv al **activității 1.2** face referire la structuri balansate și twist pe categorii de module Yetter-Drinfeld și legăturile lor cu cele pivotale, suverane și/sau sferice. În acest sens, am descris structurile balansate și ribbon ale unei categorii de module Yetter-Drinfeld peste un grup quasi-cuantic. Aparent, acestea sunt extrem de complicate și, deci, greu de lucrat cu ele; urmează ca ele să fie rafinate încât legătura lor cu structurile pivotale, suverane și/sau sferice să fie una naturală. Din acest motiv obiectivul a fost realizat în procent de 90%, urmând ca în viitorul apropiat problema să fie soluționată complet (aceste rezultate sunt suport pentru anumite obiective asumate pentru anii următori).

Încheiem această parte a raportului cu descrierea conținutului științific al lucrărilor [4, 6]. Rezultatele din lucrările [4, 6] au legătură cu obiective asumate pentru anii următori, le includem aici fiindcă ele au fost obținute în această etapă a proiectului.

Un obiectiv al proiectului (din anii următori) este obținerea unor exemple concrete de grupuri quasi-cuantice amestecate folosind studiul anumitor functori între categorii de module Hilbert peste C^* -algebre locale; lucrarea [4] se încadrează în acest topic. O C^* -algebra locală este o $*$ -algebră complexă topologică Hausdorff completă A , a cărei topologie este definită de o familie dirijată la dreapta de C^* -seminorme $\{p_{\lambda}\}_{\lambda \in \Lambda}$. Un element $a \in A$ este mărginit dacă $\sup\{p_{\lambda}(a); \lambda \in \Lambda\} < \infty$. Mulțimea elementelor mărginite ale C^* -algebrei locale A , notată $b(A)$, este o C^* -algebră în raport cu C^* -norma $\|\cdot\|_{\infty} = \sup\{p_{\lambda}(\cdot); \lambda \in \Lambda\}$, densă în A . Fie $(\Delta, \leq)$ o multime dirijată la dreapta. Un domeniu cuantizat într-un spațiu Hilbert este un triplet $\{\mathcal{H}; \mathcal{E}; \mathcal{D}_{\mathcal{E}}\}$, unde $\mathcal{H}$ este un spațiu Hilbert, $\mathcal{E} = \{\mathcal{H}_{\delta}; \delta \in \Delta\}$ este o familie dirijată la dreapta de subspații închise cu reuniunea $\mathcal{D}_{\mathcal{E}} = \bigcup_{\delta \in \Delta} \mathcal{H}_{\delta}$ densă în $\mathcal{H}$. $C^*(\mathcal{D}_{\mathcal{E}}) := \{T \in \mathcal{L}(\mathcal{D}_{\mathcal{E}}); T(\mathcal{H}_{\delta}) \subseteq \mathcal{H}_{\delta}, T(\mathcal{H}_{\delta}^{\perp} \cap \mathcal{D}_{\mathcal{E}}) \subseteq \mathcal{H}_{\delta}^{\perp} \cap \mathcal{D}_{\mathcal{E}} \text{ și } T|_{\mathcal{H}_{\delta}} \in B(\mathcal{H}_{\delta}) \text{ pentru orice } \delta \in \Delta\}$ este o C^* -algebră locală cu involuția dată de $T^* = T^{\star}|_{\mathcal{D}_{\mathcal{E}}}$, unde $T^{\star}$ este adjunctul operatorului liniar

și nemărginit $T \in C^*(\mathcal{D}_{\mathcal{E}})$ și topologia definită de familia de C^* -seminorme $\{\|\cdot\|_{\delta}\}_{\delta \in \Delta}$, unde $\|T\|_{\delta} = \left\| T|_{\mathcal{H}_{\delta}} \right\|_{B(\mathcal{H}_{\delta})}$. Pentru orice C^* -algebră locală A există un domeniu cuantizat $\mathcal{D}_{\mathcal{E}}$ într-un spațiu Hilbert $\mathcal{H}$ și un $*$ -homomorfism local isometric $\pi : \mathcal{A} \rightarrow C^*(\mathcal{D}_{\mathcal{E}})$. Prin urmare, o C^* -algebră locală se poate identifica cu o $*$ -subalgebră de operatori liniari și nemărginiți pe un spațiu Hilbert. Un C^* -modul Finsler local peste o C^* -algebră locală A , a cărei topologie este definită de familia de C^* -seminorme $\{p_{\lambda}\}_{\lambda \in \Lambda}$, este un modul la dreapta E peste A înzestrat cu o aplicație $\rho_A : E \rightarrow A$ astfel încât $\rho_A(xa)^2 = a^* \rho_A(x)^2 a$ pentru orice $x \in E$ și orice $a \in A$, pentru orice $\lambda \in \Lambda$, $p_{\lambda} \circ \rho_A$ este o seminormă pe E și E este complet în raport cu topologia definită de familie de seminorme $\{p_{\lambda} \circ \rho_A\}_{\lambda \in \Lambda}$. Dacă E este un C^* -modul Hilbert local peste A , atunci E este un C^* -modul Finsler local peste A cu $\rho_A(x) = \langle x, x \rangle^{\frac{1}{2}}$. În lucrarea [4] prezentăm câteva proprietăți ale C^* -modulelor Finsler locale. Arătăm că mulțimea elementelor mărginite $b(E)$ ale unui C^* -modul Finsler local E peste A are o structură de C^* -modul Finsler peste $b(A)$. În plus, $b(E)$ este dens în E . O quasi-reprezentare a unui C^* -modul Finsler local E peste A pe spațiile Hilbert $\mathcal{H}$ și $\mathcal{K}$ cu cuantizările $\mathcal{D}_{\mathcal{E}} = \bigcup_{\iota \in \Upsilon} \mathcal{H}_{\iota}$, respectiv $\mathcal{D}_{\mathcal{F}} = \bigcup_{\iota \in \Upsilon} \mathcal{K}_{\iota}$, este o aplicație $\Phi : E \rightarrow C^*(\mathcal{D}_{\mathcal{E}}, \mathcal{D}_{\mathcal{F}})$, cu proprietatea că există o $*$ -reprezentare locală φ a lui A pe $\mathcal{H}$ astfel încât $(\Phi(x)^* \Phi(x))^{\frac{1}{2}} = \varphi(\rho_A(x))$ pentru orice $x \in E$. Arătăm că pentru orice C^* -modul Finsler local E peste A există o quasi-reprezentare a lui E pe anumite spații Hilbert. De asemenea, arătăm că un C^* -modul Finsler local poate fi realizat ca limită proiectivă a unui sistem proiectiv de C^* -module Finsler. Ca o aplicație a acestui rezultat, demonstrăm că derivările C^* -algebrei locale $C^*(\mathcal{D}_{\mathbb{E}})$, unde $\mathcal{D}_{\mathbb{E}} = \bigcup_n \mathbb{C}^{k(n)}$ cu $(k(n))_n$ un șir crescător de numere naturale, în C^* -module Finsler locale sunt aproximativ interioare. Lucrarea este într-un stadiu avansat, urmează să fie îmbunătățită și trimisă spre publicare anul viitor.

Un alt obiectiv al proiectului (din anii următori) vizează obținerea unei teorii a deformărilor de (co)algebre în categorii monoidale și construirea unor astfel de obiecte ce verifică, în plus, o anumită proprietate de universalitate, cu scopul de a obține clase noi de algebre Hopf braided tensoriale și de a descrie cânturi (factori) ale acestora. În articolul [6] se inițiază studiul deformărilor unei algebre într-o categorie monoidală relativ la o coalgebră dată. În particular se urmărește extinderea teoriei deformărilor algebrelor asociative, elaborată de M. Gerstenhaber (a se vedea articolul *On the Deformation of Rings and Algebras*, *Annals of Mathematics* 79(1064), 59-103).

Propunem următorul cadru și metodă de lucru: fiind dată o categorie K -liniară tensorială $(\mathcal{M}, \otimes, 1)$ și o coalgebră C se construiește o nouă categorie K -liniară tensorială $\mathcal{M}_C$ care are aceleași obiecte ca și $\mathcal{M}$, dar $\text{Hom}_{\mathcal{M}_C}(X, Y)$ coincide cu mulțimea morfismelor K -liniare de la C la $\text{Hom}_{\mathcal{M}}(X, Y)$. Operația de compunere este definită astfel încât coincide cu produsul de convoluție pe $\text{Hom}_K(C, \text{Hom}_{\mathcal{M}}(X, X))$, pentru orice obiect X în $\mathcal{M}$. Din acest motiv compunerea în $\mathcal{M}_C$ va fi notată cu $\star$. Exemplul prototip pe care îl avem în permanență în vedere este

cel din lucrarea lui Gerstenhaber, unde $\mathcal{M}$ este categoria K -spațiilor liniare, iar C este coalgebra polinoamelor într-o variabilă $K[q]$. În acest caz particular morfismele de la X la Y în categoria $\mathcal{M}_C$ se identifică cu serii formale $\sum_{n \geq 0} f_n q^n$ în variabila q cu coeficienții f_n în $\text{Hom}_{\mathcal{M}}(X, Y)$. Unui morfism de coalgebre $\sigma : C \rightarrow D$ îi putem asocia un functor $\sigma^* : \mathcal{M}_D \rightarrow \mathcal{M}_C$ care acționează ca identitatea pe obiecte și $\sigma^*(f) = f \circ \sigma$ pentru orice morfism f în $\mathcal{M}_D$. Noțiunea de algebră are sens în orice categorie monoidală. Suntem în mod special interesați de algebrele în $\mathcal{M}_C$, care vor fi numite pentru simplitate C -algebre. Prin definiție o C -algebră este dată de două morfisme $m : C \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(A \otimes A, A)$ și $u : C \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(1, A)$ în $\mathcal{M}_C$ (multiplicarea și unitatea) care satisfac relațiile:

$$(\dagger) \quad m \star (m \otimes A) = m \star (A \otimes m)$$

$$(\ddagger) \quad m \star (u \otimes A) = m \star (A \otimes u)$$

Folosind notația Sweedler uzuală $\Delta(c) = \sum c_1 \otimes c_2$ prima relație este echivalentă cu

$$\sum m(c_1) \circ [m(c_2) \otimes A] = \sum m(c_1) \circ [A \otimes m(c_2)],$$

pentru orice $c \in C$, iar cea de a doua se poate rescrie într-o formă similară. Morfismele de C -algebre se definesc într-un mod evident. Obținem o nouă categorie $\text{Alg}_C(\mathcal{M})$. Pentru $\sigma : C \rightarrow D$ functorul σ^* de mai sus induce un functor $\sigma^* : \text{Alg}_D(\mathcal{M}) \rightarrow \text{Alg}_C(\mathcal{M})$. Dat un morfism σ , putem defini acum noțiunea σ -deformare a unei C -algebre (A, m_0, u_0) ca fiind o D -algebră (A, m, u) astfel încât $\sigma^*(A, m, u) = (A, m_0, u_0)$, adică (A, m, u) este în fibra functorului σ^* peste (A, m_0, u_0) . Vom spune că două σ -deformări (A, m, u) și (A, m', u') ale aceleiași C -algebre sunt echivalente dacă algebrele din $\mathcal{M}_D$ corespunzătoare sunt izomorfe via un automorfism f în $\mathcal{M}_D$, cu proprietatea $\sigma^*(f) = I_A$. Aici I_A reprezintă identitatea lui A în $\mathcal{M}_D$. Așadar, $I_A \in \mathcal{M}_D(A, A)$ și $I_A(d) = \varepsilon_D(d)id_A$, unde id_A este identitatea lui A în $\mathcal{M}$ iar ε_D este counitatea lui D . Revenind la exemplul clasic, $D = K[q]$ și $C = K$, o C -algebră asociativă și unitară se identifică cu o structură de algebră asociativă și unitară (A, m_0, u_0) în $\mathcal{M}$, unde $m_0 : A \otimes A \rightarrow A$ și $u_0 : 1 \rightarrow A$ sunt morfisme în $\mathcal{M}$. Dacă σ este incluziunea lui C în D , atunci o σ -deformare (A, m, u) a C -algebrei (A, m_0, u_0) este dată, după cum am văzut, de două serii formale $\bar{m} = \sum_{n \geq 0} m_n q^n$ și $\bar{u} = \sum_{n \geq 0} u_n q^n$, care au termenii liberi m_0 și u_0 , morfismele de mai sus. Deoarece $\Delta(q^n) = \sum_{i=0}^n q^i \otimes q^{n-i}$ și m și u satisfac condițiile $(\dagger)$ și $(\ddagger)$ se vede ușor că $\bar{m}$ și $\bar{u}$ definesc o deformare à la Gerstenhaber. Unul dintre obiectivele noastre centrale este de a studia mulțimea claselor de echivalență de σ -deformări ale unei C -algebre date. În primul rând se arată că ne putem reduce la cazul C -algebrelor neunitare.

Teorema 0.34. *Fie (A, m_0, u_0) o C -algebră. Fie $m \in \text{Hom}_{\mathcal{M}_D}(A \otimes A, A)$ un morfism care satisface $(\dagger)$ și $\sigma^*(m) = m_0$. Atunci există un morfism $u : 1 \rightarrow A$ în $\mathcal{M}_D$ astfel încât (A, m, u) este o σ -deformare a lui (A, m_0, u_0) .*

Având în vedere acest rezultat, de aici înainte C -algebra (A, m_0) și D -algebra (A, m) sunt neunitare. Și în cazul neunitar folosim notațiile σ^* , $\text{Alg}_D(\mathcal{M})$ etc., cu aceeași semnificație, dar făcând abstracție de unitate. Obiectivul nostru acum este de a caracteriza σ -deformările (A, m) ale unei C -algebre (A, m_0) cu ajutorul unor coalgebre care verifică anumite proprietăți de universalitate. Construcția acestora depinde de alegerea unei clase de coalgebre $\mathcal{T}$ care este închisă la sume directe și la coalgebre factor. Cele mai importante exemple sunt furnizate de clasa tuturor coalgebrelor, clasa coalgebrelor cocomutative, sau a celor pointed. O coalgebră din $\mathcal{T}$ va fi numită de tip $\mathcal{T}$. Interesul pentru coalgebrele de tip $\mathcal{T}$ se explică prin faptul că în aplicații este util ca atunci când se deformează o C -algebră, cu C de tip $\mathcal{T}$, coalgebra universală corespunzătoare să fie de același tip. Are loc următorul rezultat.

Teorema 0.35. *Fie (A, m_0) o C -algebră. Fie $\sigma : C \rightarrow D$ un morfism fixat de coalgebre. Există o coalgebră $\text{Def}_{\mathcal{T}}^{\sigma}(m_0)$ de tip $\mathcal{T}$ și o multiplicare asociativă $m_{\mathcal{T}}^{\sigma} : \text{Def}_{\mathcal{T}}^{\sigma}(m_0) \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(A \otimes A, A)$ astfel încât orice σ -deformare $m : C \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(A \otimes A, A)$ a lui m_0 factorizează în mod unic printr-un morfism de coalgebră $\hat{m} : C \rightarrow \text{Def}_{\mathcal{T}}^{\sigma}(m_0)$.*

Demonstrația se bazează pe existența coalgebrei colibere de tip $\mathcal{T}$ cogenărată de un spațiu liniar V , adică a unei $\mathcal{T}$ -coalgebre $F_{\mathcal{T}}(V)$ împreună cu o aplicație $f_V : F_{\mathcal{T}}(V) \rightarrow V$ care verifică proprietatea de universalitate a coalgebrelor libere pentru morfismele $f : C \rightarrow V$ cu C de tip $\mathcal{T}$. Să remarcăm că $\text{Def}_{\mathcal{T}}^{\sigma}(m_0)$ depinde de morfismul σ . Se poate adapta demonstrația teoremei precedente astfel încât să obținem următorul rezultat.

Teorema 0.36. *Fie (A, m_0) o C -algebră. Există o $\mathcal{T}$ -coalgebră $\text{Def}_{\mathcal{T}}(m_0)$ și o multiplicare asociativă $m_{\mathcal{T}} : \text{Def}_{\mathcal{T}}(m_0) \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(A \otimes A, A)$ astfel încât orice σ -deformare $m : C \rightarrow \text{Hom}_{\mathcal{M}}(A \otimes A, A)$ a lui m_0 factorizează în mod unic printr-un morfism de coalgebră $\hat{m} : C \rightarrow \text{Def}_{\mathcal{T}}(m_0)$, unde $\sigma : C \rightarrow D$ este un morfism de $\mathcal{T}$ -coalgebre arbitrar.*

Rezultatele discutate se regăsesc în [6], un preprint de 14 pagini. Alte rezultate noi sunt în curs de finalizare. Ele privesc σ -deformările infinitezimale (i.e deformările pentru care σ este incluziunea $D_0 \subseteq D_1$ a primilor doi termeni ai filtrării coradical a lui D), precum și de rolul pe care îl joacă o anumită teorie de coomologie Hochschild generalizată în studiul deformărilor. Avem de asemenea în vedere o serie de exemple și aplicații pentru unele categorii tensoriale concrete. Toate acestea vor fi de asemenea incluse în [6], motiv pentru care preprintul nu este disponibil pentru a fi încărcat în momentul de față.

II. Sumar al progresului

- Obiectivele asumate în cadrul celor 3 activități ale proiectului au fost realizate în procent de 100%, 95% și, respectiv, de 95%. Până la sfârșitul etapei (31.12.2022), a doua și a treia activitate

vor fi realizate în procent de 100%, deci toate obiectivele acestei etape se vor concretiza în procent de 100%. Mai mult, alte două obiective ce corespund etapelor următoare au fost inițiate.

- Au fost trimise spre publicare 3 articole, toate la reviste din zonele Q1 și Q2.
- Alte 3 articole sunt în stadiu avansat de elaborare, urmând să fie trimise spre publicare în viitorul apropiat.
- Rezultatele obținute au fost prezentate în cadrul a 5 conferințe internaționale, toate fiind apreciate.
- Am dezvoltat rețeaua de internet locală și am îmbunătățit aparatura din dotare prin achiziționarea unor routere și a unor laptopuri performante.
- Ne-am asigurat o bună parte din baza materială necesară producerii și diseminării articolelor de specialitate.
- Bugetul alocat acestei etape a fost cheltuit în totalitate.

III. Rezumat executiv al activităților realizate în perioada de implementare

În prima etapă a proiectului au fost trimise spre publicare (la reviste cotate Q2) 3 articole de specialitate, alte 3 fiind în curs avansat de elaborare. Pe scurt, rezultatele obținute în cadrul acestei etape sunt următoarele:

- descrierea 1-omologiei pentru coalgebre din categorii de module Yetter-Drinfeld peste un grup quasi-cuantic (qQG pe scurt);
- dezvoltarea a două teorii de deformare prin 1-cicluri pentru coalgebre Yetter-Drinfeld și clasificările produse de către acestea;
- caracterizarea unui qQG cu proiecție slabă;
- descrierea deformărilor unui qQG cu proiecție slabă printr-un 2-cociclu cu ajutorul prealgebrelor Hopf cu 1-ciclu din categorii de module Yetter-Drinfeld;
- proprietăți pentru operatori de tip Rota-Baxter și pentru generalizări ale algebrelor dendri-forme;
- inițierea unui studiu privitor la legăturile ce există între perechile aproape în dualitate și 2-cocicluri;
- calculul algebrei tensoriale asociate unui spațiu vectorial, privit ca un modul Yetter-Drinfeld peste un qQG de dimensiune mică;
- teoreme de structură pentru algebre Frobenius în anumite categorii de coreprezentări;
- determinarea algebrelor Hopf braided de dimensiune 2 în categorii de module Yetter-Drinfeld peste un qQG;
- descrierea structurilor balansate și ribbon ale unei categorii de module Yetter-Drinfeld peste un qQG și legătura dintre acestea și alte structuri monoidale speciale;
- un studiu al anumitor functori între categorii de module Hilbert peste C^* -algebre locale;

- dezvoltarea unei teorii a deformărilor de (co)algebre în categorii monoidale și construirea unor astfel de obiecte ce verifică, în plus, o anumită proprietate de universalitate.

O mare parte din rezultatele menționate mai sus au fost prezentate în cadrul a 4 conferințe internaționale, și anume:

- 2 prezentări la "New trends in Hopf algebras and Monoidal categories", 6-9 septembrie, Torino, Italia (a se vedea <https://www.hopf-turin-22.it/speakers/bulacu>);

- 1 prezentare la "International Workshop on Hopf algebras", Zhejiang Normal University, Jinhua (China), July 2022;

- 1 prezentare la "Hopf algebras, monoidal categories and related topics", IMAR Bucharest (Romania), July 2022 (<https://hopfconferencebuch.wixsite.com/website>);

- 1 prezentare la "UMA-RMA", Ronda (Spain), 12-16/12/2022 (<http://www.rsmeuma2022.uma.es/index.php/programa-general/>).

Data,

Director de proiect,

Prof. dr. Daniel Bulacu

